

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Istoletni, petletni, desetletni
malloglasov po 1.50
in 2.00, večji oglašaji
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust!
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
četrta po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisno se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

1. novembra.

Vseh svetlih dan in vseh mrtvih dan sta dve besedi, ki ju izgovarjamo skoraj v isti sapi, a izveneta v naših dušah v tako različnih akordih, da jih more združiti le cerkvena liturgija v svojem neizmernem bogastvu in najglobljem doživetju. Vsa neskončna nebesa z blaženostjo, ki je oko ni videlo, uho ni slišalo in ki ni prodrla v nobeno človeško srce, — so položena v to besedo. A obenem tudi vsa trpka bolest zemlje, bridkoba slovesa od najdražjih bitij, ter neizbežna usoda smrti, nad katero še ni triumfiral nobena tehnika in noben napredek. V cerkvi rasteta na istem božjem vrtu palma večnega življenja, ki se dviga visoko gori v nebo kot znamenje težko priborjene zmage nad časnim življenjem — in žalujoča vrba ali temna cipresa, ki se sočutno privija k trpečemu človeku in v zvesto straži naše drage grobove. Med vrhovoma obeh pa veje večna melodija krščanstva, ki se v neprestanem ritmu giblje med končnim in neskončnim, umrljivim in nesmrtnim, zemeljskim in nebeskim, človeškim in božjim... Skratka, dan Vseh svetih in dan vseh mrtvih sta kaj primeren čas za razmišljanje o vseobsežnih globinah krščanstva. Uporabimo za naš čas samo eno misel.

V prazniku Vseh svetnikov je vklešena ziva ideja tega, kar teologija označuje pod občeštvom svetnikov. V naših dneh narodne razrvanosti, razrednega boja, sovraštva med narodi, naraščajoče sebičnosti ima misel na vseobčeštvu svetnikov pravi misijonski pomen. Kajti, oznanjuje nam nauk o eni božji družini, katere otroke naj bi nas družila ista ljubezen v Kristusu. Kar je sv. Pavel, apostol krščanskega univerzalizma tako nedosežno lepo izrazil v svojih pismih, to izpričuje spomin vseh svetih: »Kristus pomenja mir med Judi in pagani, ker nas je združil in odstranil razdrojujočo steno sovraštva.« (Eph. 2.) Pred duhovnimi očmi imamo najpopolnejšo združbo, ki si jo more zamisliti človeški um: občeštvu svetnikov. To je resničnost, ki presega vse filozofske utopije in vse preroške napovedi. Družijo jo ista ljubezen in isto življenje v Bogu. Ona je vzor, po katerem bi se morala izoblikovati človeška družina na zemlji. Ker zemlja je po božji zamisli le predstopnja neskončnega življenja v večnosti. Mi snujemo družino narodov, trudimo se za Panevropo. To gibanje je zdrav odmev naravne ljudske duše, ki hoče, da padejo umetni plitvosti med narodi. Ako ideja človečanskega občeštva tako počasi in s trudom napreduje, ako se vsak hip krha in je čisto kakor plaho utripajoča lučka, je to zaradi tega, ker ji manjka tistega duha, ki združuje v najidealnejšo tvorbo občeštva svetnikov. Manjka ji duha ljubezni. Čim več pa bo med narodi Kristusovega duha odpuščanja in ljubezni, tem lažje se bodo sporazumevali med seboj in potem bodo mnoge umetne meje, ki dele narode, padale same po sebi.

Vernih duš dan je preizkušnja in duhovni sad našega občeštvenega doživetja krščanstva. Je to dan ljubezni, pomoči in žrtev za naše brate in sestre, ki so že dospeli na cilj, a še niso povelikani. Vsi za vse, to je krščansko geslo tega dne. Naša ljubezen se ne sme ustaviti le pri rodni bratih in sestrah, ampak naj poišče tudi one, katerih grobovi samevajo zarasli in zapuščeni. Seveda nam pri tem uha-jajo misli k vsem tistim našemu rodu in krvi, ki so v hekatombah pustili svoja mlada življenja na vseh bojiščih Evrope, da bi iz njihovih žrtev našemu narodu in vsemu človeštvu vzklila lepša bodočnost.

Velika tragedija svetovne vojne tone vedno bolj v pozabljenje. Življenje se razvija svojo pot in dobri zdravnik časa celi rane, o katerih se je zdelo, da bodo zvevale vekomaj. Zemlja je pokrila z blagodejnim zelenjem strašno goloto bojišče. A nikdar ne sme našega spomina tako zakriti pozabljenje, da se ne bi več spominjali vzrokov, ki so dovedli človeštvo na rob upropastenja. Glavni vzrok svetovne morije je bil ta, da so narodi pozabili na načela krščanske pravičnosti in ljubezni. Človek, ki neha biti krščanski, tudi neha biti človeški.

V severni Franciji, blizu Seusa na loretski višini so postavili na najvišji točki krasen mavzolej, drugače pa je ves hrib eno samo ogromno pokopališče, kjer čaka vstajenja čez stotine francoskih in britanskih bojevnikov. Iz visokega stolpa meče velik reflektor dan in noč preko tožne pokrajine dolge pramene. Večna luč je to, ki jo je hvaležna Francija prižgala spominu svojih najboljših sinov. Spodaj pa so v kamen vklesane besede, ki naj zadene na uho vsaki dobi, ki pričena rožljati z mečem: Mi, ki ležimo strti v grobovih, Vam kličemo: Ljudje, bodite človeški!

Resna kriza na Poljskem

Senzacionalna otvoritev sejma - Častniki zasedli parlament - Priprave delavstva Delen sporazum v zadnjem hipu

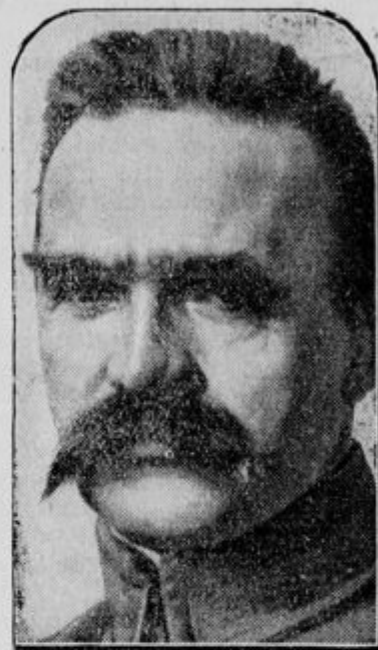
Varšava, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Proračunsko zasedanje sejma, ki se začne danes, pomenja očitno krizo vlade v parlamentu, ker hočejo razen opozicijskih strank levice, skrajne desnice in narodnih manjšin glasovati za nezaupnico vladi tudi srednje stranke, razen očjega vladnega bloka. Tak skiep sta že sprejeli krščanska socialna demokratska stranka in zmerna kmečka stranka. Tudi nemška frakcija se bo izrekla za nezaupnico. Svitalski sam je obotel in je imel Pilsudski z njim včeraj dolgo konferenco, katere rezultat pa drže do sedaj v strogi tajnosti. Tudi državni predsednik je konferiral s sejmjskim maršalom. Širijo se vesti, da se namerava sejm eventualno odgoditi pred glasovanjem. Če sejm radi tega ne bo sprejel proračuna v določenem roku, ima državni predsednik pravico, uveljaviti proračun z zasilno naredbo. Razen predloga za nezaupnico so vloženi tudi predlogi za obnovo procesa proti bivšemu finančnemu ministru Cze-hoviču pred državnim sodiščem.

Varšava, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja otvoritvena seja poljskega sejma, ki je bila določena na 4. uro popoldne, se je zavlekla pri zelo senzacionalnih okoliščinah. Nekoliko časa pred določeno otvoritvijo so se v sprednji dvorani demonstrativno začeli zbirati poljski častniki, katerih število je naraslo do 100. Kmalu nato je prišel tudi maršal Pilsudski sam, ki pa ni stopil v zborovalno dvorano, v kateri so se poslanci silno razburjeni zaradi vojaške zasedbe zbirali v gruče. Zastopniki večinskih skupin so prosili sejmjskega maršala za intervencijo. Ker je ministrski predsednik že več dni lahko bolan in sobe ne sme zapustiti, je v sejmjskem poslopiju najvišji član vlade

maršal Pilsudski sam. Sejmjski maršal se je zato obrnil direktno na državnega predsednika in ga prosil za odredbo, da se častniki odstranijo iz poslopija, ker sicer ne bo otvoril seje parlamenta. Častniki so svojo prisotnost hoteli prikazati kot brezpomembno, češ, da so hoteli posetiti samo poštni urad v sejmjskem poslopiju. Nekateri od častnikov pa so opozarjali tudi na pesem v socialističnem »Robotniku«, vodilnem organu opozicije, ki jo je zložil in objavil priznani poljski pesnik Julijan Tuwin, v kateri so častniki videli provokacijo armade.

Tribune so bile prenapolnjene, prisotni so bili vsi ministri, mnogi diplomati in drugi ljudje javnega življenja, ki so opazovali dogodke z največjim zanimanjem. Položaj je tak, da vsak trenutek lahko nastane opasna eksplozija. Ob 17.15 je šel Pilsudski v spremstvu več ministrov k Daszczyńskemu in imel z njim kratek razgovor. Pilsudski je končno v spremstvu več ministrov zapustil parlamentni polet, ko je brezuspešno pozval Daszczyńskega, da odvoli sejo. Ob 6 so se začele širiti vesti, da se iz predmestja Prage bližajo delavske množice, ki hočejo demonstrirati ravno tako, kakor častniki, samo ne v parlamentu, temveč na trgu pred njim. Častniki so še vedno v sprednji dvorani. Pesimisti se boje spopadov.

Današnji dramatični prizori v sejmju še niso dozorili do eksplozije, katere so se bali. Državni predsednik Mosciski je potem, ko ga je Pilsudski informiral o dogodkih, odgovoril na pritožbo sejmjskega maršala Daszczyńskega tako, da naj sejmjski maršal otvoritveno sejo odgodi. Daszczyński je na to pristal in odredil

Maršal Pilsudski

prihodnjo sejo na ponedeljek. Ko se je to objavilo, so se sejmjske dvorane hitro izpraznile, zadnji pa so zapustili poslopije častniki. Listi so izdali posebne izdaje, s katerimi so preplavili vse ulice. Oblasti so takoj zaplenile posebno izdajo »Robotnika«. Delavci iz Prage sicer niso prišli pred sejm, takojšnje protiredbe ministrskega predsednika dokazujejo, da se oblasti še vedno boje nemirov. Položaj bo ostal vsekakor še nadalje napet. (Praga je predmestje Varšave.)

Umor treh policijskih agentov v Zagrebu

Šofer Babič ubil dva policijska agenta, ki sta ga hotela aretirati Babič zbežal — Njegov prijatelj Hranilović ubil enega, drugega ranil — Hranilović prijatelj

Beograd, 31. oktobra. (AA) Ministrstvo notranjih poslov je izdalo naslednji komunikat:

Uprava zagrebske policije je poslala, opiraje se na važne podatke, svoja dva agenta Josipa Keca in Josipa Bana v tvornico Siemens pri Zagrebu, da ji privedeta Babiča Ivana, šoferja te tvrdke. Ko sta agenta našla Babiča na dvorišču te tvornice in se legitimirala, je ta brez besede pograbil za revolver in oddal po en strel na vsakega agenta, ki sta bila zadeta v prsi. Nato je pobegnil. Agent Josip Kec je svoji rani takoj podlegel, dočim je bil agent

Josip Ban prepeljan s težko rano v bolnico. Policija je odredila zasledovanje za ubeglim Babičem in poslala, misleč da je pri nekem svojem prijatelju, agenta Mito Tremskega in policijskega stražnika Blaževića v stanovanje Mate Hranilovića, mehanika, ki ga pa ni bilo doma. Ko sta ga nato opazila pri vходу v stanovanje, je le-ta prepoznal policijska organa, hipoma segel v žep ter oddal strel na agenta Tremskega ter ga na mestu ubil. Zatem je ranil stražnika Blaževića z drugim strelom in pobegnil. Danes je bil Hranilović prijatelj in zaprt.

Cerkveno politične zadeve

Izjava škofa Akšamovića dopisniku »Slovenca«

Beograd, 31. okt. (Tel. »Slov.«) V Beogradu se je mudil te dni djakovski škof dr. Akšamović. V razgovoru z Vašim dopisnikom je škof dr. Akšamović poudarjal, da je prišel v Beograd v raznih cerkveno političnih vprašanjih. Zglasil se je v ministrstvu za kmetijstvo, kjer je konferiral z g. ministrom o zadevi kompleksa zemlje, ki sloji pod agrarno reformo, ter je navajal vse nepravilnosti, ki so se zgodile pri izvedbi agrarne reforme. Minister mu je obljubil, da bo ves kompleks agrarne reforme, ki se trenutno proučava, tudi v tej smeri pregledal in bo storjene nepravilnosti odpravil, škodo pa povrnil.

Nadalje je škof naglašal, da se je mudil dalj časa v ministrstvu za prosveto, kjer je izročil več spomenic in jih obrazložil ministru usmeno. Gre za kateheze na srednjih šolah, dalje za priznanje pravice javnosti privatnim

gimnazijam, za vzdrževanje bogoslovnih profesorjev, dalje pa za najakualnejšo točko, to je za vprašanje katoliških društev na srednjih šolah. Tudi od ministrstva za prosveto je dobil škof zagotovilo, da se bo ministrstvo pri izdelavi pravilnikov k srednješolskemu zakonu oziralo na te zahteve, ter je poudarilo svojo pripravljenost, da ugoti kolikor mogoče v smislu obstoječih zakonov.

Jadranski ban prevzel posle

Split, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes je splitski veliki župan dr. Perović predal veliko županske posle banu dr. Tartaglii. Ban Tartaglia je torej nastopil z današnjim dnem svoje novo službeno mesto in je že začel sprejemati stranke.

vemo, da nam križ govori o vstajenju in življenju. Dan vseh svetih, ki je posvečen spominu največjega nebeskega zmagovalca in dan mrtvih, ki nas spominja na največjo zemeljsko bolest, se v vernem srcu povzrokuje in strneta v celoto. Prelep izraz tega globokega religioznega doživetja je Solčna pesem asiškega ubožca, ki je hvalil Gospoda za našo sestro, telesno smrt, ki ji noben človek uteči ne more... Toda blagor njim, ki izpolnjujejo Njegovo voljo, ker jim druga smrt ne more škodovati.

Kralj se vrnil v Belgrad

Beograd, 31. okt. AA. Nj. Vel. kralj se je davi vrnil v Belgrad.

Dr. Baltić — drž. svetnik

Beograd, 31. oktobra. (AA) Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 31. oktobra in na predlog predsednika ministrskega sveta je bil postavljen za člana državnega sveta v skupini 2-3 dr. Vilko Baltić, veliki župan niške oblasti.

Hrvatski Sokol v Splitu razpuščen

Split, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes je starešinstvo hrvatskega Sokola v Splitu sprejelo od splitskega policijskega ravnateljstva odredbo, v kateri se javi, da se razpusti Udruženje Hrvatskoga Sokola v Splitu, ker s svojim delovanjem ne odgovarja novim razmeram v državi. V smislu § 27. društvenih pravil preide skrb nad imovino na mestno občino. Popis inventarja in arhiv je danes policija zaplenila. Proti temu odloku lahko intervenira Hrvatski Sokol pri notranjem ministru v roku 6 dni. Danes je splitska policija zapечатila en del prostorov.

Diamantna maša dona Bulića

Split, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Slavni arheolog dr. Fr. Bulić je danes v 84. letu svoje starosti čital v cerkvi sv. Martina na porti Aurea svojo diamantno mašo. Pri tej priliki je poslal svojim prijateljem in znancem pismo, v katerih jih obvešča o ustanovitvi svojega zaklada za študij arheologije v naši državi. Osnovni kapital tega zaklada znaša 115.000 dinarjev, katero vsoto je v glavnem zbral on sam. V ta sklad je splitska občina obljubila 5000 Din letno.

Aretacije v Zagrebu

Beograd, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Iz Zagreba poročajo, da je bil aretiran bankir Hruštić, bivši voditelj frankovcev, ter dr. Budak Mile, tudi bivši voditelj frankovcev.

Naraščanje Save

Beograd, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Iz Sremske Mitrovice je prišlo poročilo, da je Sava radi zadnjih nalivov močno narasla. Nevarosti za poplave zaenkrat ni.

Clementel vrnil mandat

Pariz, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Clementel je včeraj zvečer po posetu pri državnem predsedniku Doumergue-u izjavil, da upa, da bo še danes lahko sestavil svoj kabinet. Časopisi z njim niso zadovoljni. Desničarski listi izjavljajo, da je pod njegovim finančnim ministrom bil protipostavno prekoračen najvišji dovoljeni promet bankovcev francoske narodne banke. Levičarski listi pišejo, ko da so ne-interesirani. Socialistični »Populaire« pa pravi, da bodo Clementelova prizadevanja ostala brezuspešna. Klub temu pa Clementelov uspeh ni izključen. Briand mu je obljubil svojo polno podporo, Herriot pa jo je odklonil, kar se smatra kot znak, da je radikalna frakcija

popustljivejša proti Clementelu in proti republikanski obliki, ki jo on propagira.

Pariz, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Odklonitev socialistov, da ne vstopijo v vlado, je dala namestniku tajnika stranke, poslancu Frotu povod za demisijo. On smatra, da je odločitev na shodu delegatov proti interesu socialistov.

Pariz, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Enajsti dan vladne krize je končal zopet s presenečenjem. Tudi Clementel se je odrekel sestavi novega kabineta. Spodletelo mu je radi tega, ker ni mogel zediniti desnice in levice, to je, ker ni mogel spraviti Tardieua in Daladiera pod en klobuk.

G. Besedovski:

Kdo vodi Rusijo

(Stalin)

Politbiro (političen odbor), čegar naloga je določati smernice za delovanje komunistične internacionale in sveta narodnih komisarjev, je že davno izgubil ves pomen. Odloča samo Stalin osebno. Še Rikov, poprej glavni voditelj desničarske opozicije, se je moral vdati. Stalin mu je odvzel predsednišvo v sovarkomu (sovjetu narodnih komisarjev) ruske republike »z ozirom na prezaposlenost« in zaupno sporočil: »Svarim te! Če boš še nadalje rovaril, ti bom sploh vzel komisarstvo čast.« Rikov se je zbal. Čemu bi tudi tvegaj svoj položaj uglednega državnika? Radi komunizma? Le poslušajte Alekseja Ivanoviča v krogu naj-ožjih prijateljev pri vodki: Bolj besno napada revolucijo kakor najzagrizenejši emigrantski dnevniki. Stalin mu tega ne zameri, ker ve, da mu je Rikov popolnoma neškodljiv in obenem vziva velik moralni ugled med komunisti. Politbiro je torej samo Stalinova ubogljiva posvetovalnica in služi samo za dekoracijo.

Stalin ima vse večji osebni vpliv kakor poprej Lenin: postal je neomejen absoluten vladar. Komunistični voditelji so za njega, ker poznajo njegovo neomajno prepričanje, organizacijske zmožnosti, ker mislijo, da bi se brez njega vse podrlo... in ker se ga bojijo! Sličen strah so najbrž imeli njega dni boja pred Ivanom Groznim. To je tudi umljivo. V svoji mizi ima Stalin lepo urejene osebne podatke o vseh uglednih komunistih. Dokler ti ubogajo Stalina, ležijo tudi ti papirji pri miru. A čim se komunist spozabi, pridejo papirji na dan. Objavijo se poprej nepoznani podatki o grešni preteklosti neubogljivega sodruha, kateremu sedaj preti strankino razsodišče, prognanstvo ali celo ustrelitev... Stalin je skrbno nakopičil to gradivo v času, ko je bil strankin tajnik. Zanj ga lahko zavida vsaka, še tako dobro informirana evropska policija. Ko se je n. pr. uprl predsednik Ukrajinske republike, stari boljševik Petrovski, ga je poklical Stalin k sebi, pobrskal po svojih aktih in dejal: »Vidiš? Leta 1905 (ob izbruhu prve revolucije po japonski vojni) si v Pavogradu policijskega nadzornika poljuboval? Le pazi, sicer doživiš neprijetnosti! Stalin govori z močnim gruzinskim naglasom. Sploh je slab govornik in vedno gleda v svoj zapisnik. Njegov odločen glas, njegove kretnje vplivajo bolj na slušatelje kakor besede. Izjemo tvorijo samo grozne psovke, katerih se rad poslužuje Stalin pri sejah. Pripomniti je, da so slični izrazi sploh priljubljeni pri sedanjih državnikih. Vendar se jih poslužujeta v Stalinovi navzočnosti edino Rikov in vojni komisar Vorosilov. Ostali se brzdajo, dokler Stalin ne odide.

Diktator živi zelo osamljeno v Gorkin blizu Moskve, v isti hiši, kjer je umiral Lenin. Malokdo ga obiskuje. Samo tri- do štirikrat na leto povabi najbližje prijatelje v Vorosilovim na čelu na vino. Tem večkrat pa so povabljeni k njemu voditelji komunistične omladine, s katerimi se rad pogovarja, da mu ne uide razpoloženje strankinega naraščanja. Stalin tudi ne kvarja, kar delajo drugi voditelji stranke zelo radi. Tem več pa čita. Lani se je iz neznanih vzrokov lotil nepričakovano angleščine. Mučil se je z njo leto dni brez posebnega uspeha. Za silo se je naučil s slovarjem čitati angleške dnevnike in potem opustil študij. V Gorkin ga varuje 15 stražnikov glavne politične uprave (naslednice črke). Ob devehli zgodaj ga dnevno pelje v Moskvo velik, razkošen ameriški avtomobil. Notri sedita dva detektiva. Zadaš se vozi odprti avtomobil s stražo. Tudi vsa pot je skrbno zastražena. Ves dan sedi Stalin v uradu in se šele ponoči vrača domov. Njegov delavnik traja 16 do 18 ur in mu skoro ne pusti časa za osebno življenje. Ko je pred tremi leti zamenjal staro ženo za mlajšo, ni imel časa, da bi osebno prijavil poroko. Postal je v ženitovanjski urad slugo »prijavo: »Ne vem, kam je izginila prva žena.« Nova je pred kratkim povila otroka. Obe sta seveda komunistinji, a nobene ni nihče videl. Tudi nova žena je zaprta v Gorkin kakor v harem. Stalin je sploh pravi azijski trnog.

V ljubežini in prijateljstvu je prav tako neizprosno kakor v politiki. V Tiflisu je nekoč slučajno povozil avtomobil njegovega starega prijatelja in sotrudnika pri napadnih na banke v carski dobi. Čim je zvedel Stalin, da je ta prijatelj, Kamo, umrl, je brzogajal v Tiflis: »Ustrelite šoferja.« Nesrečen šofer, komunist, je res bil takoj ustreljen, dasi ni bil kriv.

Ko je obležal z ranami na nogah od alkoholne in nikotinskega zastrupljenja finančni komisar Pjatakov, je Stalin besno zapovedal zdravnikom: »Ozdravite ga tekom 14 dni!« Zdravniki so morali izvršiti povelje. Štirinajst dni pozneje je res prišel Pjatakov v urad, a nekoliko dni pozneje zopet obležal in se dva meseca boril s smrtjo, dokler ni prestopil nevarnosti. Če zve Stalin o boleznih kateregakoli koristnega prijatelja, mu pošlje pud (16 in pol kilograma) čajnega masla ali sodček medu s pismeno pripombo: »Dober tek in glej, da ozdraviš! Potrebujemo te.«

Zrtev slične pozornosti je postal vojskovodja Frunze, ki je l. 1924 Stalina rešil največje nevarnosti. Če bi imel Trocki toliko odločnosti kakor Pilsudski, bi lahko izvršil tedaj prevrat s pomočjo udane mu rdeče vojske. Toda Trocki ni imel poguma. Stalin je med tem iz Ukrajine brzogajno poklical Frunzeja, ki je hitro odstavil Trockemu vdane višje častnike. Moskva ni doživela dogodkov, katere je napeto pričakovala dva tedna. Stalin se je za vselej rešil najnevarnejšega nasprotnika. Frunze je postal njegov ljubljeneec. Ko je zvedel diktator, da nagajajo »zmagovalcu« bolečine v želodcu, se je razburil in mu velel, naj se da operirati. Zdravniki so sicer trdili, da ni bolezen nevarna. Toda Stalin se ni pustil prepričati. Frunze je moral po dolgem obotavljanju na operacijsko mizo, kjer je umrl pod kirurškim nožem: zadela ga je srčna kap.

Stalin je mrk, osoren, nima prijateljev in se razume samo z onimi, ki so mu potrebni. Vestno je udan svojemu idealu in ne misli postati Napoleon. Pač pa se smatra za ono osebnost, ki je komunizmu neobhodno potrebna (dasi nasprotuje to marksizmu). Pred vsem je premalo izobražen in kulturn; ne pozna Evrope in ne obvlada nobenega tujega jezika. Marsikdaj stori veliko politično napako, a zna z azijsko spretnostjo obvladati svoje sovražnike in pristaše. Kakor sem povedal, veruje stranka v njegovo iskrenost in se boji, da bo brez njega vse šlo k vragu.

Stalin je edini komunistični voditelj, ki že vedno veruje v svetovno revolucijo. Ne mara misliti, da bi bil slab sedanj red. Samo ljudje se mu zdijo slabi in zato je tako neusmiljen. Njegovo vero v svetovni požar netijo poročila inozemskih sovjetskih zaslopnikov, ki morajo povsod videti komunistične uspehe, če nečijo v ostavko. Sovjetska diplomacija mora lagati in se ne sme ozirati na dejansko stanje. V nasprotju s poročilom pariškega poslanika Dovgalevskega sem poročal resnico o letošnjem 1. avgustu in ja: vil: »Danes je korakalo po pariških ulicah 20.000 stražnikov in samo 2000 delavcev.« Takoj nato sem dobil poziv, naj se javim v Moskvo pred strankino razsodišče radi »napačne ideologije«. Stalinovo trdno prepričanje v bližajočo se svetovno revolucijo tvori temelj sovjetske diktature.

Stalin nima sebi enakovrednega naslednika. Če bi odstopil, nadomestila ga bo veččlanska diktatura: Vorosilov, Molotov, Kaganovič in drugi. A to pomeni, da se bo vse zrušilo. To pomeni — konec!

Belgrajske vesti

Belgrad, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Tekom prihodnjega meseca novembra bo ministrstvo za trgovino in industrijo, odsek za turizem, sklical konferenco, ki naj definitivno uredi vse zadeve, ki se tičejo avtobusnega prometa in avtobusnih prog.

Belgrad, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Iz ministrstva za zunanje zadeve je odpotoval na Rakek generalnemu sekretarju Društva narodov g. Drummondu nasproti šef odseka za Društvo narodov dr. Ivan Perne.

Belgrad, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Upokojeni so dr. Hrašovič Silvij, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu, Lilleg Albin, pisarniški oficijal okrajnega sodišča Krško, in Volavšek Josip, izvršilni uradnik v Mariboru.

Belgrad, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski turizam »revija, ki je dosedaj izhajala v Splitu in ki je bila glasilo zveze za dvig turizma, se bo preimenovala v »Jugoslavijac« in bo izhajala v tujih jezikih kot organ Putnika. Za interno propagando bo izhajala nadalje kot organ Putnika revija »Banje i turizam«.

Odmevi Kajfeževega konkurza

»Slovenec« je poročal v svoji številki 245 od 26. oktobra t. l. pod notico »Odmevi Kajfeževega konkurza« in drugega dne v številki 246 pod naslovom »Novomeški proces« o poteku razprave proti gospodu Josipu Ilicu iz Kočevja.

Prepričali smo se, da je bilo naše poročilo deloma tudi vsled telefonske transmisije netočno, v več pogledih napačno, v mnogih trditvah pogrešno, ter v splošnem ne odgovarja sodno ugotovljenim dejstvom. Ker je bila razprava preložena na poznejši čas, bomo poročali o isti in nje poteku svoječasno, ko se bo vršilo ponovno razpravljanje.

Češkoslovaški socialisti za vstop v vlado

Praga, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Udržal se je danes pogajal z voditeljem čeških socialističnih demokratov Hamplom in z voditeljem čeških narodnih socialistov Kiofačem. Oba sta pristala na to, da vstopita v vlado. Češki narodni socialisti so danes objavili svoj minimalni program. Po tem bi morala biti bodoča vlada taka, da bi češke stranke tudi brez drugonarodnih vladnih strank imele zase zadostno večino. Dalje so predložili svoj minimalni program v gospodarskih, kulturnih in socialnih ozirih v dvanajstih točkah.

Vihar na njujorški borzi se poleg

New York, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Na včerajšnji borzi je od začetka dalje trajalo viharno povprečje. Ker se je sklenila cela vrsta ugodnih industrijskih sklepov, dalje radi izjave Rockefellerja starejšega, da bo ostal na trgu, in radi sklepa borzne uprave, da se borza za dva dni zapre, se širi prepričanje, da se je vihar že poleg. Včerajšnji dan je bil glede prometa tretji največji v zgodovini newyorške borze. Promet se ceni na 400 do 500 milijonov dolarjev. Popravilo so se zopet nekatere zgube prejšnjih dni. Vrednost akcij 16 vodilnih industrij se je zopet zvišala za 367 milijonov. Sposobnost trga se je razvila ravno tako sponano, kakor je prejšnji teden nastala panika. Avtoritativne izjave, da akcije leže sedaj na cesti, so tisočem malih ljudi dale povod, da so hiteli z novimi nakupi.

New York, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja borza je bila odprta ob opoldanskih urah v zelo čvrstem razpoloženju. Iz vseh krajev v Ameriki in Evropi je bilo veliko naročil, tako da se je kurz moral dvigniti. Po eni uri se je pokazalo razpoloženje za pridobitno realizacijo. Kmalu potem pa se je začelo množiti povpraševanje po favoriranih vrednostih, kar je potegnilo za seboj tudi ostalo borzo, tako da so bile ob zaključku notacije za 10 do 12 točk višje, kakor včeraj. Kurzne zgube od srede so s tem približno za polovico poravnane.

Govorice o uvedbi diktature na Madjarskem

Budimpešta, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Grof Ivan Hadik, kateremu je bivši cesar Karel neposredno pred prevratom poveril mandat za sestavo kabineta, piše danes v svojem članku v »Pesti Hirlap« o možnosti diktature na Madjarskem. Diktaturo smatra sicer v splošnem za izključeno, vendar zastopuje že govornice o diktaturi, da porušijo kredit in povzročijo beg kapitala. Njegov članek je vzbudil veliko pozornost. V političnih krogih se smatra, da je Hadika dovedlo do tega članka imenovanje Gömbösa, ki je znan kot oboževatelj Mussolinija, Hadik sam pa to domnevo odločno odklanja.

Mussolini o Stresemannu

Berlin, 31. okt. (Tel. »Slov.«) V argentinskem listu »Prensa« je Mussolini objavil posmrtnico o dr. Stresemannu. V tem nekrologu pravi, da je spoznal Stresemanna ob njegovem rimskem obisku leta 1922, tik pred pohodom fašistov na Rim. Tri leta pozneje sta oba državnika podpisala locarnsko pogodbo. Mussolini izjavlja: »Na Stresemanna mislim z največjimi simpatijami, njegova smrt mi je povzročila odkrito bol. Dasi je bil med vojno vsenemec, se je po vojni izjavil za evropsko antanto, v notranji politiki pa za republikansko državno obliko.«

Maniu za romunsko vojsko

Bukarešt, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Ob koncu velikih manevrov, katerih se je udeležil tudi princ Nikolaj, novi regent Saraceanu, ministrski predsednik Maniu in državni podtajnik Lugosanu, je imel princ Nikolaj daljši nagovor, v katerem se je med drugim obrnil na ministrskega predsednika Mania in izrazil nado, da se je Maniu prepričal o resničnih potrebah vojske, kateri naj v bodoče da na razpolago potrebna sredstva. Maniu je izjavil, da je odločen, dati armadi polno podporo ter končal z besedami: »Romunski narod in njegova vojska sta eno, ne iz ljubezni do anahronističnega militarizma, niti radi želje po novih osvojitvah, temveč edino iz vzroka, da se more še nadalje služiti miru na tem delu sveta ter da more država varovati svoje meje in pospeševati produktivno delo.«

Glede knjigovodstva trdke A. Kajfež se pri sodišču ni trdilo, da obstaja pri trdki dvojno knjigovodstvo, ki bi eno izkazovalo njeno aktivno stanje, drugo pa pasivno, ali pa, da bi se bilo kazalo konzorciju upnikov ene vrste knjigovodstvo z aktivnim stanjem, medtem ko bi se bilo pa pravo skrivalo pred upniki. Še manj pa je resnica, da bi bil tako knjigovodstvo vodil A. Kajfež mlajši. Tega torej gospod Ilic, kakor se glasi naše prvo poročilo, ni mogel potrditi. Naše poročilo je torej pogrešno tudi v tem pogledu, v kolikor se isto tiče gospoda A. Kajfeža ter g. Antona Kajfeža mlajšega, kar s tem lojalno popravljamo.

Nevarno prestižno uprašanje Heimwehra

Dunaj, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Dočim se vodstva strank trudijo, da bi se po možnosti mirno razpravljalo v parlamentarnih odborih o spremembi ustave, poskušajo razvihaniti elementi izven parlamenta zopet zastrupiti atmosfero. V Stockerau-u pri Dunaju so se prijavili v neko tovarno trije Heimwehrovi za delo. Ker se morejo po kolektivni pogodbi sprejeti novi delavci le s pristankom obratnega sveta, je obratni svet odločil, da delavci s Heimwehrovi ne bodo delali skupno. — Heimwehrovi pa so se branili, zapustiti obrat. Prišlo je do ostrega konflikta in po vesteh, ki so se širile v parlamentu, so delavci tovarne Heimwehrovec pretepli in jih vrgli iz tovarne. Nato je heimwehrovska organizacija v Stockerau-u in okolici izdala alarm, nakar so se njihovi pristaši jeli pomikati proti Stockerau-u. Do večernih ur ni prišlo do nobenih dogodkov. Začela so se pogajanja pri industrijski zvezi, ki je odločena radi tega slučaja v Stockerau-u, postaviti delavcem eksempel s tem, da morajo ali pripustiti na delo one tri Heimwehrovec, ali pa bo tovarna izprla vse svoje delavce.

Industrijska zveza je imela popoldne konferenco, na kateri so sklenili, da se delavcem dolične tovarne v Stockerau-u jutri popoldne sporoči sklep zveze industrijecev, da naj delavci v soboto zjutraj omogočijo delo trem heimwehrovskim delavcem, ker bo sicer tovarna izprla vse delavstvo. Voditelji Heimwehra so s tem sklepom zadovoljni in heimwehrovski oddelki so se zvečer vrnili na svoje domove. — Zvečer so imeli delavci v Stockerau-u shod in ni prišlo do nobenih izgrediv.

Mezdno gibanje na Poljskem

Varšava, 31. okt. (Tel. »Slov.«) Radi zagroznitve generalne stavke je prišlo v premogovnikih okoli Dombova do novih pogajanj z delavci ter se je dosegel sporazum, da se zvišajo stalne akordne mezde. V gornježeleznih rudnikih in v vsej kovinski stroki je izbruhnil velik mezdni konflikt, v katerem še ni prišlo do nobenega sporazuma.

Velika zmaga centruma

Deželnozbornske volitve na Badenskem, ki so se vršile pred nekaj dnevi, izkazujejo izredno moč katoliškega centruma. Med 88 poslanci si je centrum osvojil 34 mandata, šest več kot pri zadnjih volitvah. To pot je zbral na svoji listi 341.860 glasov, med tem, ko so socialni demokrati kot druga najmočnejša stranka dobili le 18 mandata. Badenske volitve so dokaz, da je centrum prebolel povojno razrvanost in da se katoliški element med Nemci zopet konsolidira. Velikanski poraz so doživeli nemški nacionalisti. Od 8 mandatov so padli na 3 in od 94.000 glasov na 34.000! — V bodočnosti se v Nemčiji izoblikujeta dva tabora: centrumski in socialistični.

Nov protifašistiški atentat

Luksemburg, 31. oktobra. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer se je pripetil nov protifašistični atentat v industrijskem mestu Eschu. Ko se je delavec, ki se ne bavi s politiko, nahajal v trgovini znanega fašista Cietija, so se nena doma odprle vrata in v prodajalni se je začelo sedem strelav. Trgovca Cietija je zbežal v klet, delavec Testa pa se je zgrudil mrtev, zadet od več strelav. Atentatorja sta bila dva protifašista, ki sta zbežala preko francoske meje.

Drobne vesti

Varšava, 31. okt. AA. Včeraj je ogromen požar vpepelil tovarno in skladišče lesne trdke »Bistrožički« v Očehovu na Poznanjskem. Škoda znaša do 6000 zlotov in je do 90 odstotkov krita.

Pariz, 31. okt. AA. Po poročilu iz Alžira sta tamkaj trčila dva avtomobila in padla v občestni jarek. Devet oseb je bilo ubitih, 14 težko ranjenih.

Pariz, 31. okt. AA. Ladje in hidroplani v genovskem zalivu nadaljujejo z raziskovanjem voda, kjer se je ponesrečilo potniško letalo »City od Rome«. Doslej so našli tri trupla in jih svečano pokopali.

Kmetje-gospodari!

Naročite si Slovenskega gospodarja, ki je najstarejši in zelo priljubljen tehnik za gospodarstvo, proroštvo in zabavo kmečkega ljudstva. Stane letno samo 32 Din, polletno 16 Din in četrtletno 5 Din. Naroča se: Maribor, Koroška cesta 5.